

Бурят-Монголой

ҮНЭН

ПРЯГАА ТОДО ЁНОРООФ БҮРИДХЭХЭ, ХАТУУ ШАНГААР ХАРАХА

Зөөрнө гамнагты тариадаа Сталин олон дахин заама. Нийтын зөөрнө хамгаалха гэшэ хүрүүлгэ членүүдэй хуралдаануудай нэгэнийн хамтаар байха ёһотой.

ридхэхэ тухай парти ба правительствын заабарине хаана байнаар дүүргэнэб, тэндэ тарья талхан үрилтэггүйгөөр хуряагдана. СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой ёһоор, ургажа байһан тарьяе ба мүн бухал сомоонууды харалын тула тусхай манашадые томилхо, обин тоогууд цээрэ тарья хахижа байха хүнүүдые хоёр халаан болгожо түхэрэн сүүдхэ соо табиха хэрэгтэй. Эдэ нүхэд болбол колхозой түрүүлэгшэдэ шууд мэдэлтэй байха юм.

Эдэ үедэ тарья талхануудтай адил сэгнэжэ мүн эрб. Тингэжэл манай колхозоодо болтолжо ябаа тарьдэ буу зөөрнөгүйгөөр үгэжэ байһаар эрхим тарья хамгаалха байна. Тинмэ сэхэ ажалаар урлагшанай пуд бүхэ хэргэ бүхэниие тон хамгаалха бүрэлдэй.

Тэрэ заабарин ёһоор молотилка комбайнууднаа гараһан тарья амбаарта асархадаа арга бэшэ шөгнэхэ хэрэгтэй. Мүн гэрэшэлэн обин тогууд цээрэ амбаарта ба бэлэхэлэй пунктнуудта гар табилгатай тусхай саарһагүйгөөр ороһо тарья ябуулжа болохогүй.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд хадаа колхоз ба гүрэнэй талханай фонддо шургажа орохо гэдэн бишнйханшьё нэдэргые үгы хэхэ ябадалда зориулагдана. Талха болоод колхозой бусад зөөрнө үрихэ хулгайлха ябадал хадаа эсэгэ ороной үмэвэ гэмтэ хэрэг хэһэнтэй адлаар сэгнэгдэжэ, зэмэтэ нюурнуудын нийтын (социалистическэ) зөөрнө хамгаалха тухай 1932 оной августын 7-ой хуулине хэрэглэхэ хүртэр хэһэгдэхэ ёһотой.

Колхозой зөөрнө бүридхэхэ ба хамгаалха ябадалые түбһын шалгагдаагүй хүндэ даалгажа яабашьё болохогүй. Тинмэ дээрэцэ колхознигуудай ба МТС-үүдэй хүдэлмэришэлэй дундаһаа эгээл эрхимүүдынь, үнэн сөхьень шэлэжэ шөгнөгшө, кладовщик, хахулша, тарья талха манаша хараша, зөөлгө дээрэ ахалжа ябахы хүнүүдые томилхо хэрэгтэй.

Шэнэ ургасын грамм бүхэниие бүридхэжэ абагты! Колхозой хадалан, обин ток, амбарнуудые хахижа хараха, тарья зөөхэ хэрэгые артелиин эгээн үнэн сэхэ хүнүүдтэ иайдажа даалгагты.

Тарьян болбол манай баялг мүн. Тэрэнэй тодо һонор тоо бүридхэл, хатуу шанга харууһалга эмхидхэл!

нуурай загаһанай заводойхид мүрысөөндэ илаба

нуурай загаһанай завооды директорын (директорын) нарторганизацон нүхэр Шинжаарына августынгаа процент ба гурвалынгаа түсэбье үргэжэ Байкал-Бурят-Монголой предпринимательскэ социалистиче-

скэ мүрысөөндэ илаба. Бурят-Монгол АССР-эй Аралдай Комиссарнарай Совет болон ВКП(б)-гэй Обкомой бюрөгой тогтоолой ёһоор БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй Обкомой дамжуулгын Улаан туг Галуута нуурай загаһанай заводой коллективтэ үлөөлгэбэ.

ХОЕРДОХИ ПРИБАЛТИЙСКА ФРОНТ. Гвардини ахалагша сержант И. Гитовой ехэ бууган расчёт гитлеровецүүдые хайра гамгүйгөөр бута сохино: гвардеецүүд немецүүдэй хэдэн артиллерийскэ ба миномётны батареянуудые, 100 солдат болон офицернуудые үгы хэһэн байна.

В. Уткинай фото (ТАСС-эй фотохроника):

Советскэ Информбюроһоо

Сентябриин 18-ай оперативна мэдээн

Сентябриин 18-ай туршада ИЕЛГАВА (МИТАВА) городһоо ба уугаар манай сэрэгүүд дайсанай ябган сэрэгүүд болон танкнуудай атакы амжалтатыйгаар сухаруулан сохибо. САНОН городһоо урдуур ба зүүн-урдуур манай сэрэгүүд байлдаатайгаар урагшаа дабшажа, Дрогобычка областин районно центр болохо УСТРИНИ ДОЛЬНЫЕ гэдэг город ба түмэрзамай станцине, мүн тэрэшэлэн 30 гаран ондоо һуурин газарые, тэдэний дунда НАДОЛЯНЫ, НОВОТАНЕЦ, БУКОВСКО, КАРЛИКУВ, КУЛАШНЕ, МЫЧКОВЦЫ, СУБРКА, ЛОБОЗЕВ, УСТЯНОВА гэдэг газарнуудые эзэлэн абаһан байна.

Фронтын ондоо участогууд дээрэ бага зэргын удхашанартай айлдаанууд ба тагнуулшадай бэдэрэлгэнүүд болобо. Сентябрьин 17-до манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 134 немецкэ танк гэмтээһэн ба үгы хэһэн байгаа. Агаарта болһон айлдаануудта ба зонитнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай 62 амолёт унагаагаа.

Манай авиаци Дебрецен ба Сату-Маре гэдэг городууд болон түмэрзамай узелнуудта үргэн ехэ добтолго хэбэ

Сентябриин 18-ай һүни манай холо нийдэдэг авиаци Дебрецен гэдэг город ба түмэрзамай узелда (Венгридэ), Сату-Маре гэдэг город ба түмэрзамай узелда (Хойто Трансильванида) үргэн ехэ добтолго хэбэ. Советскэ самолёдууд немецүүд болон венгернүүдэй сэрэгэй ашелон ба складуудые бөмбөдөө.

лоһон байна. Түмэрзамай вагонууд ба зайдан вагонууд, мүн тэрэшэлэн горючитай томо складууд галда шатаа. Бөмбөнууд сэхэ тудажы номо хэрэгсэлтэй склад тэһэрбэ.

Бөмбөдөлгө болоходо Дебрецен гэдэг түмэрзамай узел дээрэ олон хэһэг түймэр гаража, тэдэний 5-ниинь ехэ хэмжээтэй бо-

Сату-Маре гэдэг түмэрзамай узел дээрэ бөмбөдөлгө болоходо 30 гаран түймэр гараа. Гал соогуур олон тоото тэһэрэлгэнүүд тэмдэглэгдэһэн байна. Горючитай амһартанууд ба сэрэгэй складууд тэһэрэ.

Манай далайн авиаци Лепая (Либавя) гэдэг портодо добтолбо

Сентябриин 16-ай үдэр Улаан-тугта Балтийскэ флотой авиаци Лепая (Либавя) гэдэг портодо добтолжо, тус портодо байһан дайсанай судануудые бөмбөдөһөн байгаа. Бөмбөдөлгө болоходо хамта дээрэ 12.000 тонно уба түрихэ хэмжээтэй дайсанай 3 транспорт, уһан доогуур ябадаг 3 немецкэ онгосо шэнгээгдэбэ.

Тэрэһэнбээ гадна, 2 томо транспорт ба уһанда ябадаг док гэмтээгдэ. Порт дээрэ ехэ түймэр гараһан байна. Дайсанай сэрэгэй зөөрхтэй складууд галда шатаба.

Портын оршондо агаарта болһон айлдаануудта советскэ лётчигууд 19 немецкэ самолёдые унагаагаа.

Маршал Антонескын бүлэг ба Румынидахы германска командова- ниин түлөөлөгшэд арестовалагдаба

Дайн байлдаанай гэмтэнэй списогтэ оруулхада тааруу хандидадууд болохо хадаһы Румынидахы советскэ сэрэгүүдэй командовани болбол маршал Антонескын бүлэгы ба Румынидахы Германиян сэрэгэй түлөөлөгшэдые харуу доро абаа гэгбэл: 1) маршал Антонеску И. И. 2) Румынийн гадаада хэрэгүүдэй министр байһан Антонеску М. А., 3) сэрэгэй министр байһан генерал Пантэзи К. К., 4) доктоодо жандармериин генерал-инспектор байһан Василью К. З., 5) бухарестскэ полицинин префект байһан Элефтереску М. С., 6) Румынидахы экономика асуудалые архилха германска алһан сайд Клодус К., 7) Румынидахы германска сэрэгэй миссийн начальник кавалерийн генерал Ганзен Э., 8) Румынидахы германска уһан-сэрэгэй хэлхээ-холбооной штабтай начальник адмирал Тиллессен В., 9) Румынидахы немецкэ агаар-сэрэгэй хүсвэнүүдые командалагша генерал-лейтенант Герстонберг А., 10) 1944 ондо Варшавын германска командант байһан генерал-майор Штагель Р. гэгшэд болово.

Иелгава (Митава) городһоо баруутгаар дайсанай томо хүсэтэ ябган сэрэгүүд, танкнууд болон самоходно ехэ буунууд манай позицинуудта хэды дахил атака хэбэ. Немецүүд яабашьё советскэ хамгаалгын газарые һэтэ сохижо, Иелгава городто хүрэхэ гэжэ һэдэһэн байгаа. Теэд дайсанай бүхы атаканууд буруу

(Үргэлжэлэлынь 2-дохы нюурта)

Тарья хуряалга ба гүрэндэ тушаалга дээрэ габшагай дан ажалай мұрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Республикын аймагуудаар тарья тушаалга

ИВОЛГА

«Красный Октябрь» нолхоз (түрүүлэгшнь нүхэр Фёдоров) септябрийн 17-до гүрэндэ тарья тушааха түсэбөө болзорхооснь урид дүүргэбэ.

Мүн МТС-эй хүдэлмэрийн түлөө натуротүлбэрээ дүүргэсэн байна.

Мүнөө тус артелиин членүүд хүрэнгөө хаажэ эхилээ.

КУДАРА

Шараголой сомоной «Заря» колхоз таряхуряалгыгаа түсэб 70 процент, гүрэндэ тушаалгаа—35,4 процент дүүргэжэ аймаг соогоо түрүү нуури эвэлээд, ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаба.

Гүрэндэ тарья тушаалга дээрэ табигдаһан 20 улаа үдэр бүгдүгэй ябажа табигдаһан графигаа саг соонь дүүргэна.

Улаан ашаа зөөдөг колхознигууд таряагаа түргэн шэрэхэтээ хамта, мори унаа, тэргэ зэмсэгүүдээ гамтай байнаар абажа ябана.

ПРИБАЙКАЛЬСКА

Гүрэнэйнгөө урдахь вапгин уялга түрүүшын өөлжэндэ дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хабаяа гарган «Соведүүдэй VII съезд» артелиин түрүү членүүд Корытов, Неродова, Шиханова, Корытова ба бусад таряхуряалгын хүдэлмэридэ эршэтэй хурданаар хабаадалсажа ябанад. Хадалга хүриллэгэ, сохилгын хоорондо таһалдалгүй дээрэбээ гүрэндэ тарья тушаалга эмхитэйгээр ябуулагдана. Колхоз болбол августын түсэб амжалтатайгаар дүүргээд, септябрь соо тушааха таряагаа дүүргэхэ боложо байха юм.

ТАРБАГАТАЙ

Манай республикын хүдөө-ажалы улам саашань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай правительствен тогтоолы зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаан дээрэ Молотовой нэрэмжэтэ артелиин членүүд таряхуряалгаа септябрийн 25-да, гүрэндэ тушаалгаа октябрийн 1-дэ дүүргэхэ уялганууды абаһан юм.

Мүнөө тус артелиин членүүд тэрэ уялгата бэслүүлэн таряхуряалга, гүрэндэ тушаалгануудаа эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Септябрийн 15-ай мэдээгээр 800 центнер тушаажа, түсэбөө 55 процент дүүргэбэ. Тарья тушаалга таһалгаряагүйгээр ябуулхын тулада хүриллэгэ, сохилгын хүдэлмэридэ хабаадалсад эдбхитэйгээр ажаллава.

РЕСПУБЛИКА ДОТОР ТАРЯА ХУРЯАЛГА БА НАМАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1944 оной септябрийн 15

Аймаг	Таряхуряалга (процент)	Намарай тарилга (процент)
Тарбагатай	60,0	51,0
Гүнхэнэй	57,0	30,5
Бичурин	56,1	29,5
Иволгын	53,8	92,0
Сэлэнгын	52,7	53,0
Хорин	51,5	48,0
Яруунын	49,6	13,0
Прибайкальска	49,4	37,6
Зэдын	49,2	80,0
Мухарш-бэрэй	48,3	38,0
Кударын	46,7	21,8
Хөжэнгын	46,2	1,8
Кабанскын	45,1	60,3
Заиграйн	43,4	22,4
Кяхтын	41,9	—
Закаменай	41,0	—
Баргажанай	36,6	42,6
Байкало-Кударинска	34,8	76,4
Курумканай	34,5	—
Хойто-Байгалай	29,7	17,6
Баутийн	10,0	—
Хамта:	49,2	36,7

Хуряалга, тушаалгаа саг соонь дүүргэхэбди

Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө-ажалы улам саашань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай правительствен тогтоол манай колхозой бүхы членүүды баясуулан, ажаллай амжалтанууд тээшэ хүтэлбэ. Энэ тогтоолой гүнзэгы удхашалартай таһилсаад байхадаа колхозник бүхэн социалистическэ уялганууды абажа мұрысөөндэ оролсоһон байна.

Таряхуряалгын хүдэлмэридэ ябадаг колхознигууд ажалдаа илангата эдбхитэйгээр хабаадалсажа, колхозоо түрүүшүүлэй тоодо оруулаа. Септябрийн 15-ай мэдээгээр 800 гаран гектар хуряагдаһан байна. Энэ хадаа

бүхы таряанаймнай 71 процент болоно. Таряанажалай бригадирнууд М. Алексеев, М. Болонев гэгшэд колхознигуудай ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэртэ үндэр бүтээсэ болон эрхим шавар туйлуулын түлөө хамаг һаналаа хандуулаа. Мүн хуряалгада хурдан түргэнөөр хабаадалсажа ябаһан комбайнер Болоневой һайн ажалы тэмдэглэмээр байна. Энэ хадаа 10 үдэр соо 150 гектар тарья эрхим шавартайгаар хуряажа, колхоздо нилээдгүй өхэ туһа хүргөө.

Хуряалга эхилхэбээ хойшо хадалга, хүриллэгэ, сохилго забартуулангүй ябуулжа, гүрэндэ

таһалгаряагүйгээр тарья тушаалгаабди. Мүнөө 800 центнер эрхим тарья оруулжа, түсэбөө 55 процент дүүргэбди.

Манай артелиин членүүд таряхуряалгын ябаса улам шангадхажэ, септябрийн 25-да хуряалгаа, октябрийн 1-дэ гүрэндэ тушаалгаа сүм дүүргэхэ уялга абанхай.

Тэрэнэһэн манай колхоз тоһо, мяха, бризза, ноһо болон бусад уялгата тушаалгануудай түсэб дүүргэһэн байна.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Тарбагатайн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ нолхозой түрүүлэгшэ.

28 хүн хартаабха малтана

ТУРУШТАЕВО. (Телефоноор абтаба). Туруштаевска селсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ урда урдынхи

һаа өхэ хартаабха тариһан байна. Тийн хартаабхынгаа хойноһоо зүбөөр харууһалжа бараг һайнаар ургуулаад, тэрэнэй

малтаагада жэлдэрен орожо, 25 хүнни гартаба.

М. БАЛАГАНСКИЙ.

ХАРА ДАЛАЙН ФЛОДОЙ Н-скэ АЭРОДРОМ ДЭЭРЭ.

Самолёдууды дайшалгы нилдэлгэдэ болдожо байна.

В. Ивановой фото (ТАСС-эй фотохрәяжико)

Залуушуулай пост

Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Дээдэ-Илькын сомон) залуушудай үүсхэлээр комсомольско-залуушудай пост байгуулагдаад түхэрөөн сүүдхэ соо таряанай харууһалгада ябажа байна. Хаяхан, эдэнэр колхозой хартаабха малтажа байһан 8 хулгайшадые бартажа, мурдэлгын органуудта мэдээсэбэ.

Л. ТАРАКАНОВСКАЯ.

Ажалаа эмхидхэхын эрондо архидажа ябана

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). «Пятилетка» колхоз таряхуряалгаар хожомдожо, хамагай һүүлдэ ябана. Колхознигуудайн хунда жаяг заршам нулаар табигдаһан дээрэбээ хуряалгада ябадаг 59 хүнэйн миин 3 хүн нормоо дүүргэнэ. Бүхы бригадын членүүд үглөөгүүр хүдэлмэридөө 10—11 часта гараад, үдэшын 5—6 часта һөөргөө ородог байха юм. Хуряалгын хангалтагүйһөө гүрэндэ оройдоо 70 центнер тарья тушааһан байна. Мүн таряанай гөөлтэтэй тэмсэхэ ябадал энди хүсэд эмхидхэгдээдүй һайнаар. Хуряагдаһан поли дээгүүрын үлэһэн колос мүнөө хүртэе түүгдэнгүй. Гадна, аяар 10 гектар овёс малда эдүүлһэн байха юм.

Тээд, тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кожевников ажалаа эмхидхэжэ, хуряалга, тушаалгануудаа шамдуулхын эрондо шалыхан болотороо архидажа ябадаг сантай. Таряхуряалгын энэ шухала үедэ колхозой ажалы хойшонь татажа, эхэ орон болон фронтынгоо урда гэм хэһэн Кожевниковто хэмжээ абаха тухай Зэдын аймагай хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээ абангүй.

А. ЕУДАЖАНСВ

Хуряалгын түрүүлэгшэ... (Манай... колхозой... 9 килограмм сэт... гүргэжэ байһан... харуулаа... 1944... болон хү... бэ... СССР-эй Совнар... ЦК-гэй бэслүүлхэ...)

